

Blad

Uitgave van KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland

Maart 2022
68

Gemeen

**De rijke natuur-
historie**

Zeker weten

Inhoud Blad

Van de redactie	3
Geestmerloo geeft boost aan biodiversiteit	4
De geest uit de fles	6
IVN weekend	8
Bibliotheek	9
Alledaagse vlinders	10
Opmerkelijk	11
Zeker Weten	12
Gemeen	13
Tiende midwintertelling Park van Luna	13
Twee nieuwe IVN Routes app-wandelingen in Bergen aan Zee en Langedijk gelanceerd!	14
De rijke natuurhistorie in de stad Leiden	16
Zes basis tips voor het maken van nog betere foto's voor BLAD	20
Bijzondere woladventieven langs de Grensmaas	22
De Wilg	24
Op zoek naar een partner	26
Natuurgidsenopleiding	27
Agenda	28
Lezex, activiteiten Den Helder	28
Maandelijkse IVN wandelactiviteiten en excursies	29
KNNV-IVN dinsdag – en woensdaggroepen	30
Gegevens KNNV – en IVN werkgroepen	31
Nieuwe leden IVN en KNNV	
Achterblad	32

Blad is een gezamenlijke uitgave van
KNNV afd. Alkmaar – Den Helder en IVN Noord-Kennemerland.
ISSN 2210/416X

Redactie:

Ger Augustus hoofdredacteur 072 5622259 06 40940692
Marjolein Boersma
Evert Maarschall
Wim de Groot
René Glas
Keat Kho (vormgeving, keatkho@gmail.com)

Uiterste inzenddatum voor Blad nr 69: **15 april 2022.**

Te late inzendingen worden mogelijk niet geplaatst!

Tekst aanleveren als **Word document**. PDF bestanden worden niet geplaatst. Maximale lengte circa **1000** woorden.

Langere verhalen alleen na overleg met de redactie.

Foto's **altijd apart** als jpg bestand opsturen (lieft meer dan 1.0 Mb). Geef ze een **naam** die als ondertitel gebruikt kan worden.

Tenzij anders vermeld, zijn de foto's van de auteur.

Alles naar: redactiebladivnknnv@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor stukken in te korten, te redigeren (bij ingrijpende veranderingen in overleg met de auteur) of te weigeren.

Foto voorblad: Sacha Maarschall
Dikke beuk in volle pracht p.19

Nieuw in de redactie

Geachte lezer,

Vorig jaar ben ik toegetreden tot de redactie van het "Blad" en onlangs kreeg ik het verzoek mijzelf wat nader voor te stellen. Aan dat verzoek voldoe ik graag.

In het voorjaar van 1984 zijn wij (mijn echtgenote Jeanette den Herder en ik) vanuit Friesland in Castricum komen wonen. Samen hebben we zo'n 30 jaar als huisarts in onze eigen praktijk in Bakkum gewerkt. Mijn interesse in de natuur ging de eerste 20 jaar van ons werkzame leven niet verder dan fietsen in de prachtige omgeving, met name in het Noord-Hollands Duinreservaat. Ik ben dus bepaald niet opgegroeid met de veldbiologie. In de zomer van 2004 raakten wij geïnteresseerd in vogels, naar later bleek wel bij meer veldbiologen het startpunt van hun carrière. Deze beginnende liefhebberij viel samen met de opkomst van de digitale fotografie. Doordat onze beide dochters gingen studeren en het ouderlijk huis verlieten, kwam wat meer tijd vrij en in de daaropvolgende 10 jaar hebben wij in onze vakanties veel vogelreizen gemaakt naar diverse landen, waarbij vogels spotten werd gecombineerd met vogelfotografie. Het drukke werk zorgde ervoor dat het vogelaarschap voornamelijk tot deze natuurreizen beperkt bleef. In 2006 werden we lid van de KNNV, nadat we na een paddenstoelenexcursie van Luc Knijnsberg, van een vrijwilliger in het gebouwde aan de Uilenvangersweg een exemplaar van Blad in de handen gedrukt kregen. Mijn activiteiten binnen de KNNV bleven beperkt tot het volgen van de lezingen. Mijn echtgenote Jeanette verdiepte zich intussen steeds meer in de wilde planten en mossen. Wij zijn in 2015 met vervroegd pensioen gegaan. In dat voorjaar ben ik zelf ook begonnen met de duinflora, om eens te kijken of dat "ook iets voor mij was". Nou, dat was wel iets voor mij. Met Jeanette samen vormen wij nu het districtsteam Noord-Holland Midden van Floron, de organisatie voor wilde planten. Beiden zijn we vrijwilliger voor de PWN en monitoren we een aantal planten en mos soorten in het NHD. Inmiddels hebben we onze interesse uitgebreid naar korstmossen en zijn actief binnen de BLWG. Nadat we ons 15 jaar geleden een paar seizoenen met paddenstoelen hebben beziggehouden, hebben we dit recent weer opgepakt. Vooral de microscopie heeft mijn speciale aandacht. Genoeg dus om het hele jaar bezig te zijn.

Binnen de KNNV zelf ga ik sinds mijn pensionering regelmatig mee met de plantenwerkgroep en de laatste jaren ook de met de mossenwerkgroep en woensdagmiddaggroep.

Ik hoop de komende tijd als redactielid een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de inhoud van ons Blad.

Wim de Groot

Foto nachtegaal: Wim de Groot

Geestmerloo geeft boost aan biodiversiteit

Pieter Korstanje

De natuurbegraafplaats Geestmerloo is twee jaar oud. In die tijd is het gebied omgevormd van een dood agrarisch gebied naar een levendig wandelpark met een toenemende biodiversiteit. Afgelopen jaar is door middel van een zogenaamde Bioblitz de soortenrijkdom van het terrein in beeld gebracht. KNNV-ers en andere natuurliefhebbers hebben hierbij geholpen. Op de website Waarneming.nl is het resultaat te zien. Er zijn het afgelopen jaar 320 verschillende soorten gezien!

Er hebben 37 mensen waarnemingen doorgegeven. Voor een deel waren dit KNNV-ers, voor een deel andere natuurliefhebbers. Het was de bedoeling om verschillende excursies te organiseren in het gebied. Door de coronaperikelen is dit uiteindelijk beperkt gebleven tot één excursie van de Plantenwerkgroep.

De nieuwe inrichting van het terrein heeft gezorgd voor een geschikte uitgangssituatie voor de komst van veel planten en dieren. Het beheer wordt hierop afgestemd. De graslanden krijgen de gelegenheid om in bloei te komen en tussen de aangeplante boompjes wordt niet geschoffeld, zodat er een weelderige plantengroei is ontstaan.

Er zijn al aardig wat plantensoorten gevonden. Nu is de natuur hier wel wat geholpen, want er is uitgezaaid en langs de oevers ook wat aangeplant. De komende jaren zal de natuur zelf de soorten eruit filteren die hier niet thuis horen. Op dit moment komen er nog veel pionier soorten voor. Rood guichelheil is zo'n pionier soort die zich er thuis voelt. Hij staat daar samen met soorten als Kleine varkenskers, akker-vergeet-mij-nietje, Zwarte nachtschade en kroontjeskruid. Langs de oevers komt al wolfspoot voor, met moerasan-doorn, Blaartrekkende boterbloem en watermunt.

De diersoorten die zijn gevonden zijn niet uitgezet, maar hebben het gebied op eigen gelegenheid ontdekt. Het is verrassend hoe snel dat gaat. Zo werden er afgelopen jaar al negentien verschillende bijen en wespen aangetroffen en elf keversoorten. De bloemrijke velden trokken negen soorten

Planten	147	Dagvlinders	9
Vogels	48	Mossen en korstmossen	6
Vliegen en muggen	37	Geleedpotigen (overig)	6
Bijen, wespen en mieren	19	Paddenstoelen	5
Wantsen, cicaden en plantenluizen	12	Libellen	3
Kevers	11	Weekdieren	3
Nachtvlinders en micro's	10	Sprinkhanen en krekels	2
		Insecten (overig)	1
		Vissen	1

overzicht soort Geestmerloo

dagvlinders aan. Er is niet intensief gezocht naar nachtvlinders. Toch zijn al tien soorten op naam gebracht. Alles bij elkaar zijn er al meer dan 170 verschillende diersoorten gevonden in het Geestmerloo. Een hele mooie start!

Een aantal soorten dan die het vermelden waard zijn: Sluipwespen zijn moeilijk op naam te brengen. De sluipwespenssoort *Ichneumon sarcitorius* (nog geen Nederlandse naam) is wel te herkennen vanaf een foto. Het is een prachtige grote sluipwesp, die was te vinden boven de rijkbloeiende peen.

Op de aangeplante Gelderse roos was het sneeuwbalhaantje te vinden. Een kevertje waarvan de larven gaatjes in de bladeren knagen. Een mooie wants is de weideschaduwwants. Een algemene soort, die in zo'n grazig gebied niet mag ontbreken. Een prachtige kever is de roodkopvuurkever, die je soms zonnend bovenop een plant kunt aantreffen.

Op een van de oevers was een zeelt aangespoeld. Er waren meer vissen te zien in het water, maar die zijn niet op naam gebracht.

De akkerdistels waren favoriet bij de vlinders. Hier waren verschillende soorten witjes te vinden, evenals Kleine vos, dagpauwoog, distelvlinder en atalanta. Verder vlogen kleine vuurvlinder en Icarusblauwtje. Op de akkerdistels waren ook de akkerdisteldansvlieg, de akkerdistelboorvlieg en de Gevlekte vederdistelboorvlieg te vinden.

Sommige soorten zijn te herkennen aan de gal die ze veroorzaken in een plant. Bekende voorbeelden zijn de gallen op het blad van de eik van de satijnenknoepjeswesp. Ook van de gordelgalwesp waren gallen te vinden. Op peen zijn gallen ontdekt van de scheerlingzaadgalmug. Een leuke vondst was bovendien gallen van de springende rolklaverbloemgalmug!

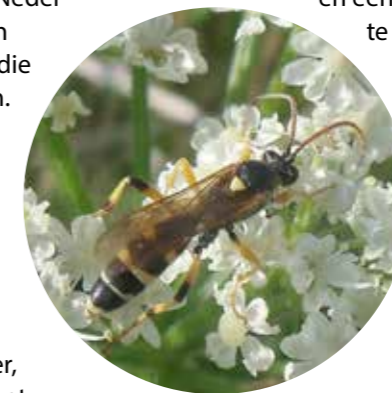
Tenslotte zijn nog een paar roesten vermeldenswaardig. Op de overvloedig aanwezige akkerdistels was akkerdistelroest te vinden. Draai af en toe eens een blad van een akkerdistel om en kijk of er roest op zit. Makkelijk te herkennen. Ook wolfsmelkroest was aanwezig op het kroontjeskruid.

Hoe gaat het verder met het Geestmerloo? De aangeplante boompjes groeien snel. Over enkele jaren is de beplanting gesloten en zal de kruidrijke vegetatie die nu is te vinden tussen de jonge boompjes wijken voor andere soorten. De

opgroeende bomen trekken nieuwe vogel- en insectensoorten aan. Ook de oevers zullen zich verder ontwikkelen en een rijke oeverbegroeiing krijgen, met volop ruimte voor insecten. Het gebied blijft dus interessant om te blijven volgen. Over een paar jaar zullen we weer een Bioblitz organiseren, zodat we de ontwikkeling in beeld kunnen brengen.

Icarusblauwtje

Ichneumon sarcitorius

weideschorpioenvlieg

akkerdistelroest

gal van gordelgalwesp

gal van springende rolklaverbloemgalmug

kleine vos

gal van scheerlingzaadgalmug

roodkopvuurkever

De geest uit de fles

Ger Augustus

Bent u klaar voor een rondleiding van De Kerf in oostelijke richting? De rondleiding zal niet rond zijn, maar min of meer rechtlijnig, want dan komen we een aantal interessante plekken in het landschap tegen. Maar eerst waaien we als een zandkorrel met de zuidwestelijke wind mee over het strand van Bergen aan Zee in de richting Schoorl aan Zee.

De Kerf

Noordzee en strand

helmgras

Bij harde wind van zee laten we ons graag zandstralen aan de kust. We voelen aan den lijve dat het zand landinwaarts waait. Droge zandkorrels willen wel een flink stuk het land in waaien. We zien het resultaat als we door de duinen wandelen. Helmgras wappert flink met de wind mee, houdt ook het zand een beetje vast. In oostelijke richting zijn dennen in de grond gezet. Ook die woudreuzen houden het zand tegen. Helmgras en dennen zijn door mensenhanden in de duinen geplant om het stuivend zand wat te temperen. Voordat de dennen een bos vormden stooft het zand een flink eind over het hoogste duin door Schoorl en zelfs over Schoorl heen.

De zandheuveld boden de in het verleden levende mensen de gelegenheid een huis neer te zetten zonder natte voeten te krijgen. Rond deze zandruggen was er sprake van veel water en weinig land.

De Kerf

We lopen dus over het strand met de wind in de rug naar Schoorl aan Zee. De eerste duinenrij kent een lager deel. Voetsporen in het zand verraden dat je dat kunt betreden. Vanaf de zeezijde zie je de Parnassiavallei niet. Bijna 25 jaar geleden, we schrijven eind 1997, groeven bulldozers een 100 meter breed, maar ondiep gat in de eerste duinen tussen Bergen aan Zee en Schoorl. Voortaan mocht de zee de achterliggende duinvallei binnenstromen, maar alleen bij extreme waterstanden. Traditiegetrouw hielden de eerste duinen het zilte water

tegen! En nu kon het zeewater een 'strandwal' van zo'n 150 centimeter overbruggen(+ 1,5 meter NAP) om achter de eerste duinen te komen. In de eerste vijf jaar na opening van de doorgang is dat zo'n dertig keer gelukt. En telkens liet de zee zout water achter. Door de regen en door kwellend zoet water werd het water brak. Vanaf 2003 komt het zeewater nauwelijks over de zandrug van 150 centimeter, want die zandrug is door landinwaarts waaiend zand naar grotere hoogte gestegen!

De vallei achter de eerste duinenrij heet Parnassiavallei. En de parnassia groeide afgelopen zomer veeltalig, waardoor deze vallei met recht deze naam draagt. In januari 2022 staat er aardig wat water in de vallei. Dat wordt veroorzaakt door het veelvuldige regenwater. Je hoeft niet te zwemmen, want je kunt er omheen lopen.

We gaan strak in oostelijke richting. Het zand stuift dus niet meer zo fel dankzij de dennen. We struinen met onze ogen wel over het Grote Ganzenveld. De naam suggereert dat hier vroeger ganzen vertoefden. Dat zal in deze tijd evenwel niet meer het geval zijn. Ik zie heide, heide en nog eens heide!

Verder in oostelijke richting verlaten we de Schoorlse Duinen ter hoogte van duinmanege van Poelenburgh. Op deze plek is aan het eind van de negentiende eeuw een plantage van jonge boompjes geweest, die later in de Schoorlse Duinen naar

grote hoogte zijn gegroeid. Naast de manege vind je de Noorderhoeve. Dat is een gemengd bedrijf, maar als je op hun erf staat, zie je hoofdzakelijk weilanden. Dit geeft aan dat de grond niet zo geschikt is voor akkerbouw. Ooit was dit een waddegebied, een moerasgebied. Op zandruggen was bewoning mogelijk en het lager gelegen gebied werd gebruikt om het vee te laten grazen.

Vanaf de binnenduinrand komen de geestmannen in actie. Ik moet zeggen 'kwamen'. Langzaam maar zeker hebben ze gezorgd voor een betere afwatering, waardoor land droog kwam te liggen en geschikt werd voor akkerbouw en de aanleg van een moestuin, of iets meer tuin. Alleen viel de grond wel erg droog en klonk in, waardoor dat tuinieren niet langer een succes was. Toen werd er overgegaan op veeteelt. Vandaar dus al dat weideland. Trekken we de oostelijke lijn door richting Noord-Hollands Kanaal, dan zien we alleen maar weiland en enkele veehouderijen (koeien).

Aan de andere kant van het kanaal zijn we ongeveer ter hoogte van het Vlasgat. Daar gaan we de volgende keer verder.

water in de Parnassiavallei

zwarte dennen bij de Parnassiavallei

IVN WEEKEND

Beste IVN leden,

Na een geslaagd Marker Wadden weekend, hebben we weer een fantastische locatie gevonden voor het IVN weekend 2022.

We gaan naar het Nationale Park de "Sallandse Heuvelrug" en bezoeken de Holterberg.

We gaan fietsen op het grootste aan één gesloten heidegebied van heel Europa.

Het weekend is vrijdag 26, zaterdag 27 en zondag 28 augustus, als de heide bloeit !!!

We gaan naar het Natuurmuseum Holterberg, met levensechte Natuur Diorama's.

Met een Verhalenverteller gaan we de Sallandse Heuvelrug verkennen.

Tevens bezoeken we het Canadese oorlogskerkhof.

We logeren op de boerderij Erve Bloeme, Raalterdijk 1a te Haarle, naast het Sallandse Bos. Het is een luxe accommodatie met 10 slaapkamers.

De accommodatie Erve Bloeme te Haarle is te zien op internet.

Dit kunnen we aanbieden voor € 130,= p.p. Dit is alles inclusief (eten, drinken, gid-sen, museum, belasting, borrel met hapjes, echt alles).

Er zijn eventueel 3 kamers voor 2 personen bed and breakfast voor € 125,00 2 nachten. Als je daar eventueel gebruik van wilt maken meld dat zo gauw mogelijk i.v.m. bezetting, maar het is wel de bedoeling dat je bij de groep komt ontbijten.

Betaling voor 1 april 2022.

Nationaal Park
De Sallandse
Heuvelrug

Vakantieboerderij Salland
Overnachten op de boerderij | Natuurlijk B&B en appartementen

IN DE BIBLIOTHEEK

Titel: Basisboek Veldbiologie. Zelf de natuur in
Auteur: Sander Turnhout

Basisboek Veldbiologie is een uitgebreide bewerking van een eerdere uitgave uit 2002. Het nodigt uit om zelf op onderzoek te gaan in de natuur. Het boek bevat een goed gefundeerde inleiding over wat natuur eigenlijk is en op welke manier je daarover na kan denken en mee om kan gaan. Ook geeft het een overzicht van abiotische factoren, landschappen, grondsoorten en aquatische kringlopen.

Je leert hoe je wilde planten en dieren kunt herkennen, hoe een natuurgebied in elkaar zit, maar ook hoe je zelf eenvoudig veldwerk kunt doen. Het boek is rijk geïllustreerd met kleurenfoto's en tekeningen.

Titel: Verschenen of verdwenen

Auteur: Fred Hastings, Kees Koffijberg, Harvey van Diek (eds.)

In Verschenen of verdwenen, samengesteld door Sovon Vogelonderzoek Nederland, lees je alles over de opkomst en ondergang van 70 broedvogelsoorten van 1900 tot heden. 120 jaar aan verandering is in dit naslagwerk inzichtelijk in

beeld gebracht met o.a. 500 foto's. Er zijn hoofdstukken over actuele thema's, zoals de invloed van het klimaat, biodiversiteit, en de komst van exoten. Verschenen of verdwenen biedt niet alleen een schat aan kennis, maar is ook een zeer lezenswaardig, historisch naslagwerk. Voor iedereen die van vogels houdt!

Titel: De ontdekking van de natuur

Auteur: Hans Mulder

De ontdekking van de natuur bestaat uit twintig verhalen over hoe de kijk op de natuur in de wereld door de eeuwen heen is veranderd. Hans Mulder, de winnaar van de Jan Wolkersprijs 2021, schrijft toegankelijk en weet de lezer zo een boek lang bij de les te houden - geholpen door vleugjes ironie en een riante verzameling illustraties en klassieke prenten (Trouw).

Openingstijden bibliotheek:

Parnassia is geopend en toegankelijk op de derde zondag van de maand van 11 – 12.30 uur. Dan kunnen boeken geleend en ingeleverd worden tijdens de excursie van de strandwerkgroep. Via Johan Ellering, 06 57880486 kunt u informeren of de excursie ook inderdaad door gaat.

Ook is er op werkdagen tussen 10 en 11 uur gelegenheid de bibliotheek te gebruiken, uitgezonderd schoolvakanties en feestdagen. Dan is Gert-Jan Smit er met mensen van Scorewald. Zijn mobiele nummer is: 06 27517233. Voor vragen of suggesties: hanneke@jpdg.nl

Opgave bij Ben van Wees
bvanwees@hotmail.com
tel 0725895187

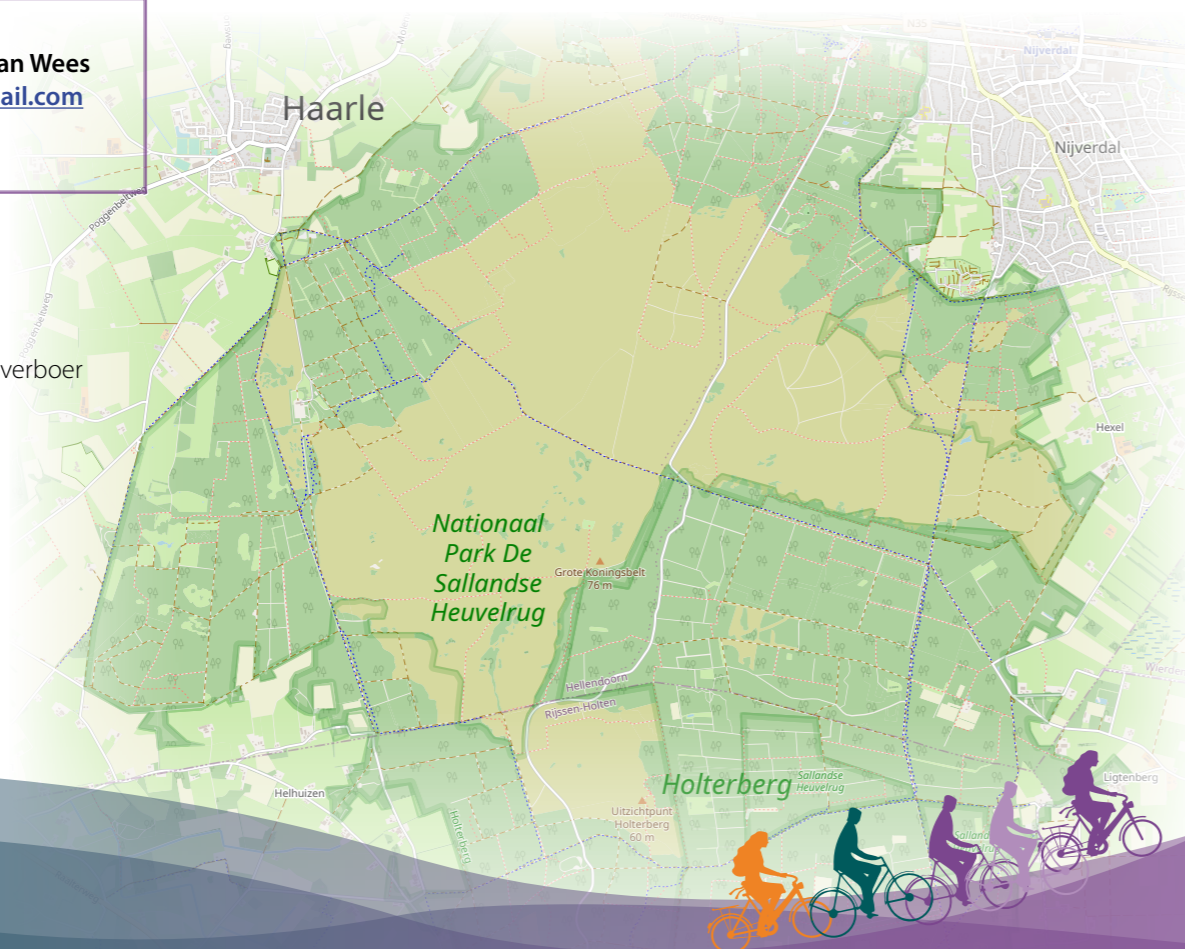
Ben van Wees

Tine Kalverboer

Ben en Annie Oosterink

ALLEDAAGSE VLINDERS

– deel 1 – DAGPAUWOOG (*Inachis io*)

(10 wetenswaardigheden over een alledaagse soort, welke daardoor met andere ogen bekeken kan worden)

Verzameld door Ruud Costers (ruudcosters27@gmail.com)

1. De vlinder vliegt gemiddeld 43 dagen in 2 tot 3 generaties. De stadia van rups en pop beslaan gemiddeld 24 en 12 dagen.
2. Omdat hij als imago overwintert in huizen, schuren en boomholten, kan hij het gehele jaar rustend of ontwaakt gezien worden.
3. Mijn fenologische datagrenzen in de Noordkop zijn 26 februari (2019) en 8 november (2018).
4. De soort kan plaatselijk massaal optreden zoals naar schatting 63.000 stuks op een luzerne-akker in Zeeland rond 1 augustus 1995.
5. Een massale verplaatsing vond plaats aan het einde van de middag van 1 juli 1995 toen miljoenen exemplaren westwaarts over de Noordkop vlogen.
6. Een vogel, die de vlinder op het oog heeft, wordt afgeschrikt wanneer deze zijn vleugels opent en zijn ogen toont.
7. De partners vinden elkaar in de middagzon waarna in de nacht de paring volgt.
8. Tijdens de winterrust houdt hij de vleugels dichtgevouwen en kan hij bij verstoring met de vleugels een sissend geluid voortbrengen.
9. Eitjes worden in clusters van 100 tot 300 stuks afgezet en de rupsjes reageren op gevaar door tegelijkertijd te bewegen om zo een predator af te schrikken.
10. De rups eet alleen maar brandnetel en iedere rups zoekt een eigen brandnetelblad op om te verpoppen.

dagpauwoog

dagpauwoog-rups

OPMERKELIJK

Een lezeres van Blad bracht ons op het idee een nieuwe rubriek te starten met opmerkelijke gebeurtenissen in de natuur. Ze zijn kort. Het mag ook een foto met toelichting zijn.

De redactie nodigt u uit uw opmerkelijke ontmoetingen naar ons te mailen:

redactiebladivnknnv@gmail.com

- » Je wandelt op een vroege zaterdagmorgen in de buurt van Bergen aan Zee. Je slaat de bocht om en je ziet in de nabije verte een vogel midden op het wandelpad zitten, die je in eerste instantie niet herkent. Zo voorzichtig mogelijk loop je dichterbij, maar de vogel vliegt de boom in. Hij zit nogal hoog. Je denkt aan een specht, maar zo ziet deze vogel er in de boom niet echt uit. Je loopt van het pad om de vogel beter te kunnen zien. Je kijkt en je kijkt. De conclusie is dat het om een hop gaat. Later lees ik in waarneming.nl dat in de contreien een hop is gelokaliseerd!
- » Op een mistige zaterdag in Den Helder, nabij Fort Kijkduin, het is 15 januari 2022, spotten we de eerste tureluur.
- » Eric van Royen stuurde een foto die hij onlangs maakte van een jonge waterhoen (juveniel) in hun tuin in Bergen.
- » Elly Boddeke stuurde deze foto van speenkruid tussen de tegels (januari 2022).

hop, foto Andy Morffew, bron/ pxhere

waterhoen in toverhazelaar

Zeker weten

Peter Boer

Wie bewaart die heeft wat. Tot er een moment aanbreekt dat je beseft dat je te veel bewaart. Dan ga je opruimen. Zo kwam ik een aantal berichtjes tegen die ik in de vorige eeuw uit de krant had geknipt. Er was er een bij die mij in schaterlachen deed uitbarsten. Het ging over een wild zwijn dat binnenstormde tijdens een gemeenteraadsvergadering in een Frans dorp. Je ziet het voor je. Raadsleden die alle kanten opstuiwen, angst in hun ogen, terwijl ergens een pistool wordt getrokken om de ever naar de eeuwige jachtvelden te helpen. Je vraagt je natuurlijk ook af: Hoe komt het everzwijn er binnen? Stond er een buitendeur open die toegang gaf tot de raadszaal? En rook het zwijn iets aantrekkelijks daarbinnen? Toch een beetje een indianenverhaal lijkt me.

Zo ook een ander knipsel uit 1973 dat terugblikkt op nieuws uit 1873. Het speelt zich af in de Italiaanse Alpen. Een jongen van tien jaar werd het slachtoffer van een arend. "De vogel zette zijn klauwen in de schouders van de jongen en voerde hem mee de lucht in (...). Op twee mijl afstand van de plaats waar de knaap werd gegrepen werd hij in een rotspleet teruggevonden." Het moet wel een steenarend betreffen. Deze wegen maximaal 7 kg. Een jongen van tien – klein van stuk - weegt 28 kg. De jongen was dus minstens vier keer zo zwaar als een arend. Hoe krijgt een roofvogel een prooi die vier keer zo zwaar is de lucht in en vliegt er dan nog eens twee mijl (3 km) mee weg? Onmogelijk. Heeft de verslaggever de leeftijd wel goed vertaald? In het Italiaans is tien *dieci*. Dat zou mogelijk verward kunnen zijn met due wat twee betekent, of *di due* tweejarig. Maar dan nog, een tweejarige weegt een 14 kg en dat is ook veel te zwaar voor een steenarend. Toch is dat tweejarig wel waarschijnlijker dan tienjarig, want de jongen was aan het bloemen plukken met een dienstbode. Dat past meer bij een jongen van twee dan bij een jongen van tien. De dienstbode "had niet naar huis durven terugkeren en zich twee dagen en twee nachten in een rotspleet verborgen gehouden". Nu kwamen er andere gedachten over dit geval bij me boven borrelen. Vanwege de dienstbode betrof het kennelijk een

jongen van welgestelde ouders. Stel nu dat de jongen in de rotspleet was gevallen, dan ligt het voor de hand dat de dienstbode de schuld zou krijgen van dit ongeluk. De dienstbode heeft getracht zich vrij te pleiten door een arend de schuld te geven. Kennelijk heeft men dat geloofd. Arenden hadden al een slechte naam. Toch is het best mogelijk dat de arend de jongen heeft aangevallen. Zo zijn er ook waarnemingen van arenden die gemzen en schapen aanvallen die langs een ravijn lopen met het doel ze in die ravijn te laten storten.

Een recent krantenbericht gaat over een verkiezing tot vogel van het jaar 2021 in Nieuw-Zeeland. Het aantal vogels op de lijst was 75. Op een of andere manier had iemand een vleermuis aan de vogellijst toegevoegd. Toen ging de stemming helemaal los. Er werden meer stemmen dan ooit uitgebracht: 58.000 stemmen. Als nummer 1 kwam de vleermuis uit de bus, met 3000 stemmen meer dan de nummer 2. Was dit nu uit balorigheid of wisten de stemmers echt niet dat een vleermuis geen vogel is. Zeker is dat de langstaartvleermuis (*Chalinolobus tuberculatus*), ook bekend als de peka-peka-tou-roa in Māori, een schokgolf onder de vogelaars te weeg heeft gebracht.

Er zijn heel veel slimme mensen die iets dergelijks niet weten. Neem nu de slimme mensen die deelnemen aan het televisieprogramma de Slimste Mens. Aan hen werd een walvisachtige getoond. Ze herkenden het als een walvis. Maar dat was de vraag niet. Het was de bedoeling om aan te geven wat voor soort dier het was. Geen van drieën wist dat walvissen zoogdieren zijn.

GEMEEN (19)

Test je soortkennis met het op naam brengen van de afgebeelde soorten. De drie soortnamen hebben iets gemeen. Met het herkennen van twee soorten heb je een overeenkomst die kan helpen bij het determineren van een mogelijk lastiger derde soort. De volledige oplossing bestaat uit de drie soortnamen én hun overeenkomst. Een aantal vaste inzenders heeft mij gevraagd om eens met een lastiger opgave op de proppen te komen. Ik doe hierbij een poging en ben benieuwd naar de respons. Mijn foto's zijn in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal gemaakt. Wil je uiterlijk 10 april je oplossing mailen naar ruudcosters27@gmail.com?

Het Haarlems Klokkenspel, het orgaan van de KNNV-afdeling Haarlem e.o., heeft het idee van 'Gemeen' met ingang van 2022 overgenomen.

Martin Kool, Freek Kalsbeek, Joke Vink, Piet Singer, Jan Verkaik, Marian van der Laan, Marco Hoosbeek, Rina Klous & Jacos Jes, Loes de Geus, Theodora Klaver, Marja Apeldoorn, Joop de Wit, Mart van Zweeden en Tom Damm stuurden mij de correcte oplossing van Gemeen(18). Deze luidt oeverzwaluw, oeverzegge en gewone oeverlibel met de overeenkomst OEVER.

Ruud Costers

foto 1

foto 2

foto 3

Tiende midwintertelling Park van Luna

Martin Kool

Een lustrum! Voor de tiende keer telden leden van de IVN-natuurwerkgroep Dijk en Waard de watervogels in het Park van Luna. Zo'n onafgebroken reeks tellingen levert interessant materiaal voor het onderzoek naar de vogelstand in Nederland. De Sovon midwintertelling is de oudste watervogeltelling van ons land. Gestart in 1967 vormt het onderdeel van een internationale telling in grote delen van Europa, Azië en Afrika. Het doel van de telling is de aantallen en verspreiding van overwinterende watervogels eenmaal per winter zo compleet mogelijk vastleggen. De tellingen worden door heel Nederland gehouden en worden digitaal aangeleverd aan Sovon. Nu onze excursies en lezingen zo goed als stil liggen is dit een mooie manier om buiten te zijn, te genieten van de natuur en bij te dragen aan vogelonderzoek.

Met zes leden voerden we de telling uit onder de bezielende leiding van Marco Hoosbeek. Omdat het zaterdag 15 januari te mistig was, werd de telling verplaatst naar de zondag. In ongeveer

2 uur werden de vogels in en rond de waterpartijen van het Park van Luna minutieus in kaart gebracht. En wat was er weer veel te zien! In totaal telden we bijna 1500 watervogels. Natuurlijk de algemene soorten als meerkoet (390), fuut (36) en wilde eend (54). Maar ook dodaars (2), smient (130) en tafeleend (109). Echte zeldzaamheden zaten er dit jaar niet tussen. Maar in de afgelopen 10 jaar waren die er wel. Zo kwamen de kuifduiker en de brilduiker al eens voor de lens van de telescoop. De meerkoet werd het meeste gespot in die 10 jaar, ruim 5000 keer. Op twee de grauwe gans met 2800 exemplaren en op drie de kuifeend met 1500 stuks.

Als afsluiting dronken we corona proof op een luw plekje een bakkie. De evaluatie was kort maar krachtig: het was top! Er werd gelijk afgesproken om de ijsvogelwand in het park op te knappen. En natuurlijk trekken we dit voorjaar de wijken in voor het tellen van stadsvogels voor het meetnet urbane soorten.

Martin Kool, dodaars

Twee nieuwe IVN Routes app-wandelingen in Bergen aan Zee en Langedijk gelanceerd!

Marjo Janssen, Ruud de Raadt en Piet Singer

Tot nu toe zijn er door de werkgroep van de afdeling Noord-Kennemerland vier routes gerealiseerd, waarvan er onlangs twee aan de app zijn toegevoegd. De eerste twee zijn gelegen in en bij Egmond-Binnen en de twee nieuwe in en rond Bergen aan Zee en Broek op Langedijk. Alle vier de routes zijn wandelroutes, waarvan er één ook rolstoelvriendelijk. Bij het maken van nieuwe routes denken we ook aan fietsroutes.

De als eerste gerealiseerde route is het **Rondje Abdij-Adelbertusakker in Egmond-Binnen**, die twee jaren geleden door de werkgroepleden als afstudeerproject voor hun gidsopleiding heeft gediend. De tweede route is de zogenaamde **Poeltjesroute**, die nu ruim een jaar oud is. Deze route slingert zich door het prachtige duingebied van het Noord-Hollands Duinreservaat ten westen van Egmond-Binnen, dat door PWN wordt beheerd.

De route **Natuur en Cultuur op de Kalkgrens in en rond Bergen aan Zee** gaat door het dorp, het bos en duingebied en het strand. Start- en eindpunt bevindt zich voor het Zee Aquarium. Vervolgens door het mooie Parnassia-park, het historische Engelse Veld, het bos-en duingebied, het strand en nogmaals het Engelse Veld. De lengte van deze route is bijna 6 km.

De **Oosterdelroute** start bij het Museum Broekerveiling in Broek op Langedijk en gaat eerst een stuk door het dorp en vervolgens door Het Rijk van de Duizend eilanden. Tijdens deze wandeling word je niet alleen over natuur, maar ook

over cultuur en historie geïnformeerd. De lengte van deze redelijk vlakke wandelroute is bijna 5 km.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling om de lancering van de twee nieuwe routes met uitgebreide media aandacht te doen plaatsvinden, maar de corona-epidemie gooide roet in het eten. Wel hebben de plaatselijke Flessenposten van Bergen en Egmond hier uitgebreid aandacht aan besteed. Op het moment van schrijven van dit artikel heeft een interview met het Noordhollands Dagblad plaatsgevonden, waarvan wij hopen dat dit ruim voor het verschijnen van dit BLAD geplaatst is. Ook heeft onze afdelingsnieuwsbrief in de maand december hiervan melding gemaakt.

Ondertussen wordt er door de werkgroep hard gewerkt aan verdere uitbreiding van het aantal routes, zowel in het Noord-Hollands Duinreservaat en de Schoorlse Duinen, alsook dichterbij ieders woonomgeving. Te denken valt aan bomenroutes, stinzenflora-route (een route voor in de lente), andere natuurgebiedjes en parken.

Duinvooltje Parnassia gebouw Meeuwenlekken Engelse Veld Parnassiapark Parnassia Zandblauwtje Duingebied met Exmoor pony's Drieëenstrandloper

Water Torenavalkwouwtje Oosterdelgebied Hubersmolenpad Smeerwortel 1000 Eilandenrijk Waslijnen Dijkhekje

DE RIJKE NATUURHISTORIE IN DE STAD LEIDEN

Evert Maarschall

Door mijn belangstelling voor de historie van de natuurwetenschappen kwam ik vanzelf terecht bij de stad Leiden. Leiden herbergt niet alleen de oudste universiteit van Nederland (opgericht in 1575), maar ook de oudste hortus, die gelegen is aan het Rapenburg 73.

Hortus botanicus Leiden Clusius garden

1. Over deze **Hortus Botanicus** het volgende: in 1587 verzochten de curatoren van de Universiteit Leiden aan de bestuurders van de stad om een open ruimte achter de universiteit af te staan voor de aanleg van een hof. Deze tuin zou moeten dienen ter lering van de studenten in de medicijnen. Al eerder in de zestiende eeuw waren elders in Europa, met name in Noord-Italië botanische tuinen door de daar aanwezige universiteiten gesticht: Pisa (1543), Padua (1545), Florence (1550) en Bologna (1567). Het duurde tot 1594 voor de Hortus in Leiden daadwerkelijk werd ingericht en wel door de in Europa beroemde Carolus Clusius. De tuin werd in vierkanten verdeeld, deze in bedden en die werden weer opgedeeld in totaal 1400 vakjes. De bewaard gebleven inventarislijst uit die tijd vermeldde meer dan 1000 soorten (de huidige Hortus, die veel groter is, herbergt ongeveer 6000 soorten).

Clusius was een Franstalige geleerde, geboren in 1526 in Atrecht, die tijdens zijn studiejaren liefst acht talen leerde en veel botanisch onderzoek heeft verricht in o.a. Spanje, Portugal en in de Alpen. Hij speelde een grote rol bij de verspreiding van de aardappel en de tulp in Europa. De eerste tulpen kreeg Clusius van een bevriende diplomaat, die ambassadeur was in het Ottomaanse rijk en die de bollen op zijn beurt van de sultan Süleyman I had gekregen. Enkele tientallen jaren later (1634-1637) zou een hausse in de tulpenhandel ontstaan, bekend als de "tulpenmanie", een speculatiegolf waarbij extreem hoge prijzen geboden werden voor gekweekte tulpen, met name voor variëteiten met vlamme kleurpatronen. De speculanten wisten niet dat dit het gevolg was van een specifieke virusinfectie (fig.2)

Fig.2. de Viceroy tulp Waarde: fl. 3000-

Wat te zien in de Hortus nu. De oudste plant van de Hortus is een goudenregen uit 1601. Een tulpenboom, die in 1716 gezaaid is door Boerhave, is het oudste exemplaar van Europa. Over de gehele tuin verspreid staan indrukwekkende bomen, zoals de ginkgo (uit 1785), een enorme treurbeuk en nog vele andere soorten. In het voorjaar is het een ware explosie van kleuren en geuren door de vele bloeiende bolgewassen in de tuin. Er is een Japanse tuin, gewijd aan de planten die Von Siebald in Japan verzamelde in het begin van de negentiende eeuw. Er is een wintertuin: een kas met allerlei vleesetende plantensoorten. Er is een tropische kas met vele bijzondere soorten, zoals de uit Sumatra afkomstige *Amorphophallus titanum* (fig.3.), plus een aparte kas met een grote vijver voor de *Victoria amazonica* (fig. 1) en nog vele andere bezienswaardigheden.

Fig 3. Amorphophallus titanum (bloeiwijze van 1,30 meter hoog)

Fig.1. Victoria Regina in een van de plantenkassen

II. Een museum vol met interessante natuurhistorie is het Boerhaave museum,

genoemd naar de beroemde hoogleraar medicijnen in Leiden uit begin achttiende eeuw. Het is een museum voor de geschiedenis van de natuurwetenschappen en bevat een grote collectie instrumenten uit de geneeskunde, natuurkunde en astronomie. (Lange Sint Agnietenstraat 10). Van alle te bewonderen instrumenten vind ik de microscoop van Van Leeuwenhoek de meest intrigerende. Als je het tentoongestelde instrument bekijkt, dan lijkt het in niets op de in middelbare schoolboeken afgebeelde microscopen: die bestaan altijd uit een tweedelig lenzenstelsel met een objectief en een oculair. De microscoop die Antoni Van Leeuwenhoek in de zeventiende eeuw construeerde, bevatte slechts één lens (en lijkt dus meer op een loep). In de afbeelding (fig.4) zien we een replica van zijn microscoop. Het bevat een miniem bolvormig lensje en voor dat lensje een verstelbaar pennetje, waar het preparaat op geprikt kan worden. Het bijzondere van zijn microscopen was dat ze veel meer vergroten (80 tot 250 keer) dan de toenmalige samengestelde microscopen (bestaande uit objectief en oculair), die een vergroting hadden van maar 30 keer. Hoe kon dat? Het geheim is eenvoudig te verklaren. Het meer een loep (of brillenglas) moet vergroten, hoe bolter de lens moet zijn. Om een zo groot mogelijke kromming van het glas te bereiken, moet de lens zo klein mogelijk worden en het was Leeuwenhoek die de fabricage daarvan als eerste onder de knie kreeg.

Hij vervaardigde tijdens zijn leven honderden microscopen, ieder uitgerust met een zelf geblazen en geslepen lensje. Iedere microscoop apart gebruikte hij om een bepaald bijzonder preparaat aan bezoekers te kunnen tonen. Gedurende zijn leven hield hij alle microscopen voor zichzelf. Zelfs bezoekende vorsten kregen geen exemplaar mee. Hij heeft heel veel onderzoek gedaan met zijn microscopen en daarover gerapporteerd, vooral aan de Royal Society. In 1677 schrijft hij zijn beroemde brief aan de Society over zijn ontdekking van zaadcellen van de

mens en enkele andere diersoorten. Leeuwenhoek werd heel oud. Hij stierf in 1723 op 90-jarige leeftijd! Een kwart eeuw later werden alle microscopen, die hij vervaardigd had, geveild. Het waren liefst 531 exemplaren, hetgeen een vermogen opbracht. Van dit enorme aantal zijn er nu nog een tiental over, waarvan vier exemplaren in het bezit van het Boerhaave museum.

Fig.4. De microscoop van Van Leeuwenhoek (1632-1723)

Vergeet niet een kijkje te nemen in het *Leids Anatomisch Theater* (ook in het museum Boerhaave). Dit *Theatrum Anatomicum* (fig.5) van de Universiteit Leiden werd in 1597 geopend en was hiermee een van de eerste in Europa. Hier vertoonde de hoogleraar in de anatomie in de winter openbare ontledingen van kadavers van diverse dieren, maar ook van het menselijk lichaam. Aan belangstelling geen gebrek! In de zomer was het ingericht als een soort museum met skeletten van mens en dier. Het huidige theater is een nauwkeurige kopie van de situatie in 1610.

N.B. Bekijk bij gelegenheid het intrigerende schilderij van Rembrandt over dit onderwerp: "De anatomische les van dr. Nicolaes Tulp", te zien in het museum "Het Mauritshuis" in Den Haag.

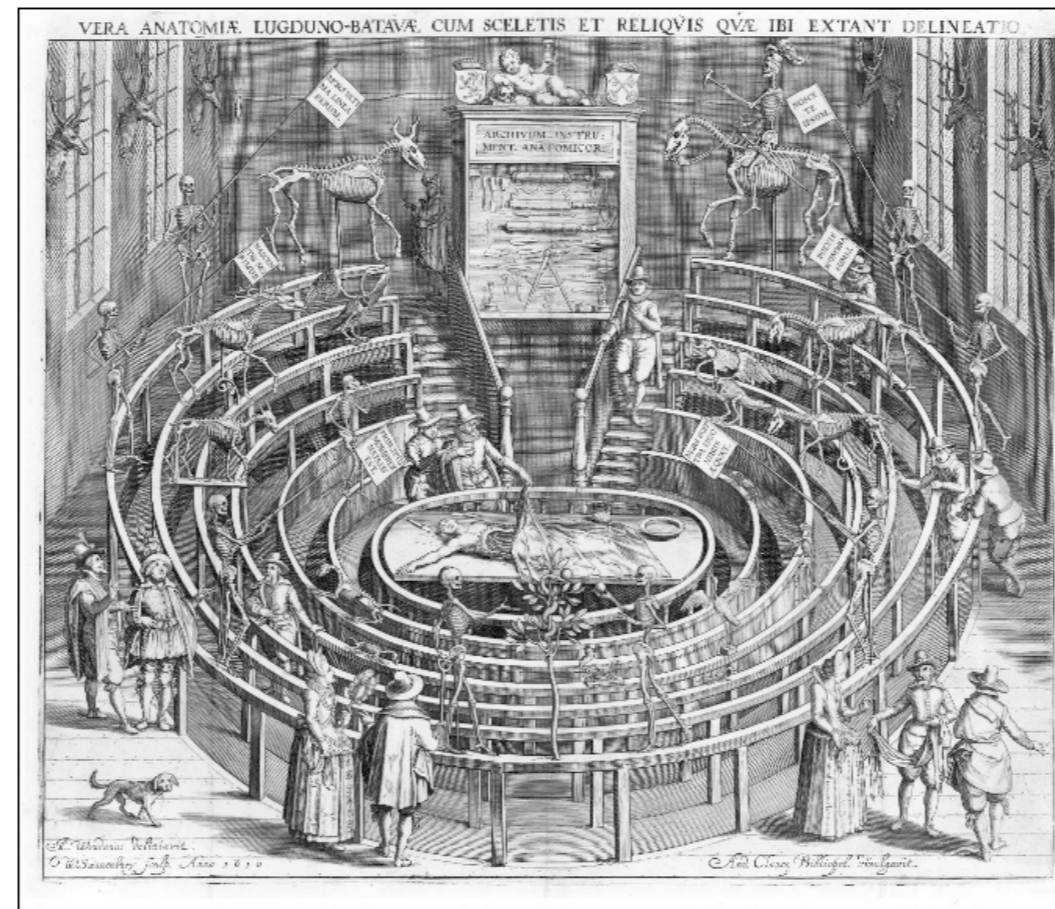

Fig.5. Het Anatomisch Theater in 1610. Op de snijtafel in het midden bevindt zich het te ontleden lijk.

III. In Leiden is ook de dikste boom van Zuid-Holland te bewonderen.

Het is een gewone beuk met een rode gente kroon (fig.6 en 7). De gigantische dikke stam (met een omtrek van bijna acht meter) en de vele grillige vertakkingen maken het tot een heel bijzondere boom. De boom die in 1882 geplant is, is te vinden op de historische begraafplaats *Groenesteeg*, gelegen op het bolwerk van de stad (Groenesteeg 126). Het is de moeite waard een rondje te maken over deze historische, uit 1813 stammende, begraafplaats en te genieten van zowel de beplanting als van het uitzicht vanaf dit, boven de omgeving uitstekende, deel van het bolwerk.

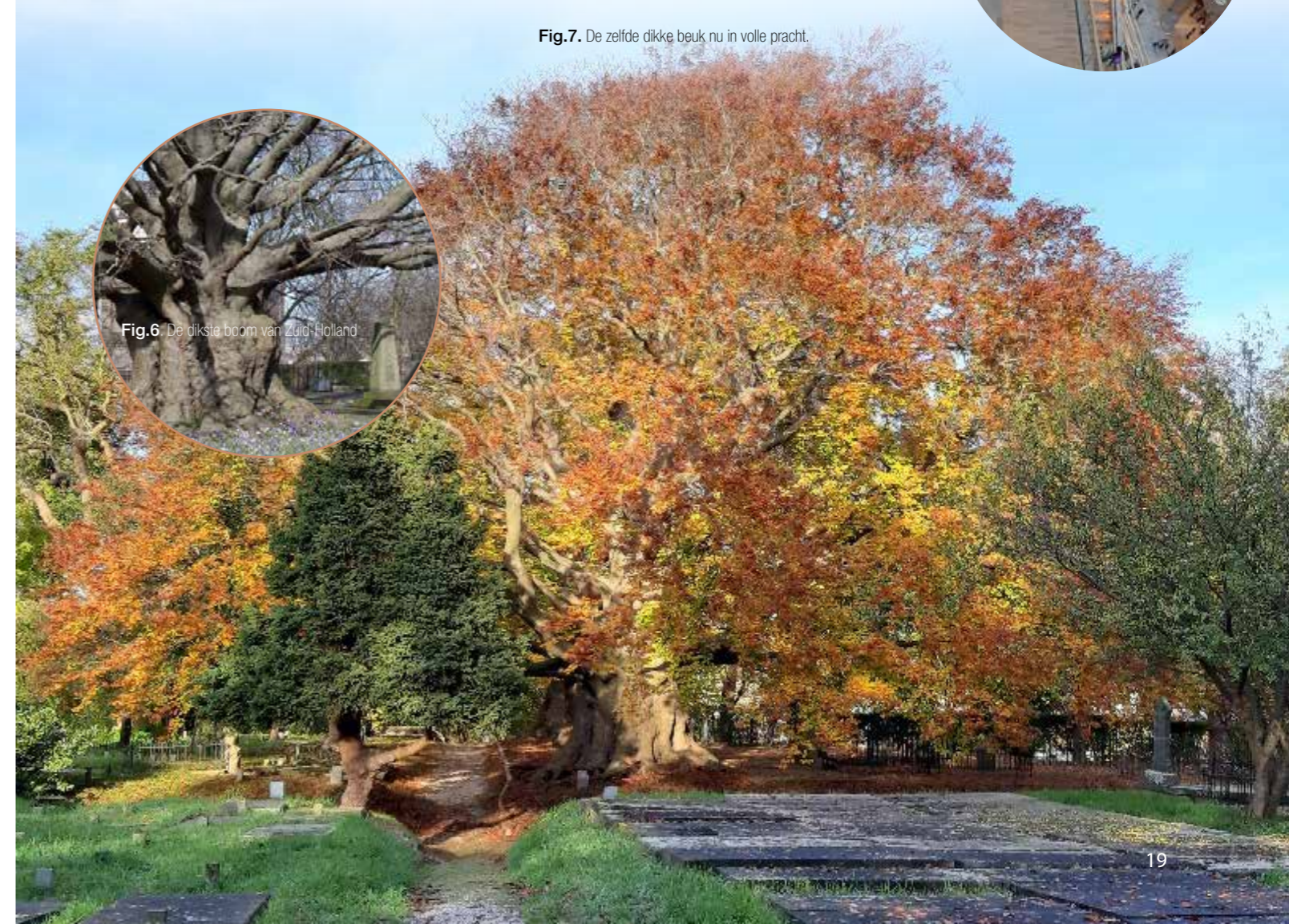

Fig.6. De dikste boom van Zuid-Holland

Fig.7. De zelfde dikke beuk nu in volle pracht.

IV. Het grootste natuurhistorisch museum van Nederland staat ook in Leiden.

(Officiële naam: **Het Naturalis Biodiversiteit Centrum**, gelegen aan de Darwinweg 2). Het museum (en onderzoeksinstituut) is ontstaan uit een fusie tussen het Zoölogisch Museum Amsterdam, het Nationaal Herbarium Nederland en Natuurhistorisch Museum Naturalis. Het gebouw, dat zich van buiten in niets onderscheidt van vele andere grote gebouwen, is van binnen echt een prachtig staaltje van architectuur (fig.8). Er is veel te zien, te veel om op te noemen. Het meest was ik onder de indruk van de werkelijk spectaculaire verzameling dinosauriërs. Als je ernaast staat kun je nauwelijks geloven dat al die giganten ooit op aarde rondstapten. Een gigantische meentorietinslag maakte een einde aan hun heerschappij, waardoor er ruimte ontstond voor de verdere ontwikkeling van het zoogdier, waaronder uiteindelijk ook de mens. Ook over de evolutie tot homo sapiens is het nodige te beleven in het museum: schedels van neander-

thalers, cro-magnon en de botten en schedelfragmenten van de zo geheten "Java mens". Speciale aandacht is er voor de Nederlander Eugene Dubois, die op zoek was naar de overgang tussen aap en mens en deze fossielen rond 1890 opgegraven heeft in Oost-Java. Hij noemde deze fossiele mens *Pithecanthropus erectus*. Later bleek dat zijn Java mens een vorm was van de *Homo erectus*.

Verantwoording: Alle informatie in dit artikel is (uitgebreid) terug te vinden in de betreffende artikelen van Wikipedia. Wel zijn alle genoemde instituten met hun collecties door mij meerdere malen bezocht en op hun natuurhistorisch gehalte getoetst.

ZES BASIS TIPS VOOR HET MAKEN VAN NOG BETERE FOTO'S VOOR BLAD

René Glas

Over het algemeen zijn de foto's die ingestuurd worden voor BLAD van mooie en hoge kwaliteit, maar toch kom ik, als beeldredacteur van BLAD, ook foto's tegen die van een te lage kwaliteit zijn. Het gaat om foto's die niet scherp zijn en/of een te lage resolutie hebben.

Dit is met de volgende tips eenvoudig te voorkomen:

1. Tip 1 is misschien een open deur en slaat op camera's die wel afdrukken als het onderwerp niet scherp is (er zijn ook camera's die dat niet doen, dan heb je het probleem ook niet). Dit afdrukken-bij-niet-scherp is voor de meer creatieve fotografen onder ons. Dus, voor diegene die niet in deze valkuil willen trappen: druk niet af voor er een groene stip in de zoeker of het scherm komt, teken dat het onderwerp scherp is. Geen groene stip betekent dat je te dicht op het onderwerp zit of een egaal vlak wilt fotograferen.

tip 1

2. Check of de camera scherp stelt op het onderwerp dat je wilt fotograferen. Niet de rietstengel voor een blauwborst is het onderwerp, maar de blauwborst. Probeer de verschillende autofocus mogelijkheden uit van je camera, het zijn er veel!

tip 2a

tip 2b

3. De lenzen in de huidige digitale camera's hebben vaak een groot bereik (brandpuntsafstand bereik). De populaire Sony RX-10 heeft zelfs een zoom-bereik van 24mm tot 600mm! Gebruik de volgende regel om bewegingsonscherpte (camera beweegt tijdens opname) te voorkomen: de minimale sluitertijd is 1/brandpuntsafstand. Dat betekent voor de genoemde Sony RX-10: sluitertijd minimaal 1/24sec voor een brandpuntsafstand van 24mm, 1/600sec voor een brandpuntsaf-

stand van 600mm enz. voor alle brandpuntsafstanden die ertussenin liggen. Als deze regel niet toegepast kan worden, bv als het te donker is, gebruik een statief.

4. Gebruik voor je camera de volgende setting voor beeldkwaliteit: Fijn of Fine of F

Deze instelling geeft de minste compressie, dus kwaliteitsverlies. Veel camera's hebben een Extra Fine instelling, als de keuze er is, gebruik dan deze instelling. Nadeel is dat er met die instelling minder foto's passen op de geheugenkaart in de camera dan bij de instellingen Normal en Basic. Voordeel bij dit nadeel is dan weer dat je kritischer een foto maakt, wat terug te zien is in de kwaliteit van de foto.

tip 4-5

5. Gebruik voor je camera de volgende setting voor beeldformaat: Groot of Large of L
Deze instelling "L" komt ongeveer overeen met het maximum aantal pixels van je camera-sensor. Waarom zou je de potentie van je camera-sensor niet volledig benutten?

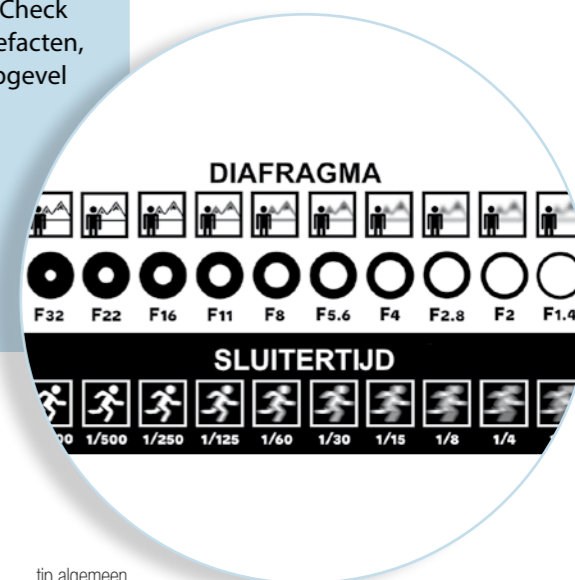

tip 5

6. Stuur bij voorkeur originelen in (geen RAW), geen uitvergrotingen. Vergrotingen gaan ten koste van de resolutie en dus kwaliteitsverlies. Als je toch wilt vergroten, ga niet voor meer dan 150%, daarboven worden de resultaten onnatuurlijk. Check de vergroting op lelijke artefacten, vooral in krommingen (trapgevel effect).

Nog even iets over RAW: Als je de hoogste kwaliteit uit je camera wilt halen, fotografeer in RAW, tenminste als die optie er is. RAW is het digitale equivalent van het ontwikkelde analoge filmrolletje, het negatief. Een RAW-bestand moet je met software eerst "ontwikkelen" naar JPG. RAW bevat ruwe niet gecomprimeerde data rechtstreeks uit de sensor. Met de juiste fotobewerkingssoftware (Photoshop, Affinity, etc.) is alles (van witbalans tot lenscorrectie) aan te passen, bij een JPG-bestand zijn deze mogelijkheden veel beperkter.

Veel succes met deze tips, ik zie de resultaten wel verschijnen!
(Voor vragen en/of opmerkingen: info@reneglas.com)

tip algemeen

BIJZONDERE WOLADVENTIEVEN LANGS DE GRENSMAAS

Sipke Gonggrijp

Voormalige grindplas met duinvorming en allerlei adventieven (3)

Sinds een aantal jaren heeft de Maas mijn botanische aandacht. In het bijzonder de Grensmaas, die vanaf Eijsden in Zuid Limburg tot ongeveer 40 kilometer stroomafwaarts loopt. Dit alles heeft te maken met een aantal interessante vondsten die ik deed, met name uit de russenfamilie, de Juncaceae. Een reeks Australische soorten waren opgedoken langs recent uitgevoerde werken in het kader van 'Ruimte voor de rivier'. Deze vondsten blijken gerelateerd aan de wol verwerkende industrie bij Verviers in Wallonië. In het verleden werd wol ingekocht vanuit verschillende continenten en bleek de ongewassen wol vol met zaden van de herkomst te zitten. Bij het verwerken tot textiel werd het spoelwater geloosd op de rivier waarbij deze vreemde zaden in de Vesder belandden. Dit riviertje mondt uit in de Maas en vanaf de jaren '50 ontdekten botanisten langs de oevers van de Maas allerlei vreemde planten. Er werd destijds veel over gepubliceerd in Gorteria, het tijdschrift voor de floristiek. De planten die hier verschenen bleken meestal onbestendig en worden woladventieven genoemd. Na ineenstorting van deze industrie in Europa begin jaren '70 stopte ook de aanvoer van vreemde zaden en dus ook de ontdekking van al deze bijzonderheden langs de oevers.

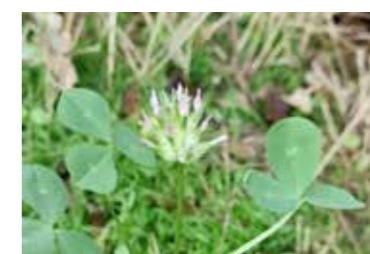
Na de overstromingen in de jaren '90 werden grote projecten vanaf begin deze eeuw langs de Maas uitgevoerd

zodat bij hoog water de rivier meer ruimte krijgt en het gemiddelde waterniveau lager blijft. Door werkzaamheden en daarmee verruiming van het rivierbed kwamen oude zaadbanken boven en duiken zo nu en dan ook weer leuke planten op, mede uit oorspronkelijk verre oorden. Zaden die tientallen jaren opgesloten hebben gezeten in het zand of klei zien het licht en krijgen kans te ontkiemen. De opletten-de florist weet dan zijn kans te grijpen!

Afgelopen jaar in juli hadden we een onverwacht hoge waterstand in het rivierengebied en ook het waterniveau van de Maas steeg zodanig dat het bijna dreigde mis te gaan. Na daling van het waterniveau in de nazomer was ik benieuwd wat er van de flora nog over zou zijn op de droog gevallen grindbanken en oevers. Die bleken grotendeels te zijn verdwenen door de harde stroming van het water. Wel bleken op diverse plaatsen zandafzettingen te zijn ontstaan. Een nieuw fenomeen voor dit deel van de Maas! Men moet weten dat tussen Luik en Maastricht de Maas gekanaliseerd is en het eventueel meegekomen zand pas na Maastricht op de oevers kwijt kan raken. Bij een voormalige grindplas waren dan ook mooie zandduintjes opgeworpen. Hier bleken tal van bijzondere planten te staan, die pas laat waren ontkiemd en veelal nog bloemen moesten ontwikkelen. Het merendeel komt uit Zuid-Europa. Het zijn vooral planten die langlevende zaden hebben, voornamelijk uit de familie van

de vlinderbloemigen zoals vele soorten eenjarige klavers en rupsklavers. Verder zijn er planten uit de kaasjeskruidfamilie en de ooievaarsbekfamilie. Uiteindelijk blijken er meer dan 20 bijzondere planten op deze locatie te zijn opgedoken. Een aantal wil ik hier vermelden.

<i>Trifolium spumosum</i>	een klaver uit Zuid-Europa, nieuw voor Nederland. Niet eerder bekend als woladventief.
<i>Astragalus hamosus</i>	een vlinderbloemige uit Zuid-Europa. Sinds de jaren '30 niet meer bekend uit Nederland.
<i>Erodium carolinianum</i>	een prachtig blauw bloeiende ooievaarsbek uit Australië, nieuw voor Nederland. Deze soort is ook bekend uit het verleden van de Vesdervallei.
<i>Monsonia brevirostrata</i>	een soort reigersbek uit Zuid-Afrika. Vondsten alleen bekend uit de jaren '50 op het terrein van een textiel fabriek in Tilburg.
<i>Sesbania herbacea</i>	een vlinderbloemige uit Noord-Amerika, de eerste geregistreerde vondst voor Nederland.

DE WILG

Ger Augustus

Hippocrates, een heel oude Griek, u welbekend, maakte in zijn tijd al gebruik van extracten uit de wilgenbast om de pijn te stillen en koorts te onderdrukken. We hebben het over zo'n 2400 jaar voordat wij geboren werden. In die tijd stonden langs de rivier de Helikon, die om de berg Parnassus kronkelt in Centraal-Griekenland, al wilgen. De werkzame stof is salicylzuur. Medicijnenfabrikant Bayer is er in geslaagd in de negentiende eeuw salicylzuur chemisch na te maken. Het is toen in de handel gebracht onder de merknaam Aspirine. In de loop der tijd is Aspirine overvleugeld door Paracetamol. Wilgen groeien nog steeds.

Het meest opvallend in ons waterrijke land is de knotwilg. De knotwilg dankt zijn naam aan de verdikking onderaan zijn uitlopers. De belangrijkste functie van een rij wilgen is om met hun wortels de oever van de sloot te verstevigen. Ik weet niet of dieren ook wel eens koorts hebben en van de wilgenbast peuzelen, maar de wilg geeft onderdak en voedsel aan een scala aan dieren: insecten, vogels, muizen, padden en salamanders.

De knotwilg is eigenlijk een schietwilg. Je hebt ook de kraakwilg. Schietwilg en kraakwilg kruisen gemakkelijk met elkaar. Je krijgt dan een geschoten kraakwilg of een gekraakte schietwilg. Om u alle moeite te besparen bij het determineren, spreken we maar van een schietwilg.

Nu heb ik u lekker gemaakt met de wilgenbast en ik zie u al een stukje boom in de mond nemen en kauwen! Je kunt ook 1 theelepel fijngesneden wilgenschors nemen. Mishandel de jonge takken hiervoor. Je kunt dan meteen de 'vloei-bare' laag voelen, waarin de sapstroom plaats vindt onder de bast. Dat is het cambium. Het is een heel dun laagje van groeicellen. Het cambium vormt naar buiten toe bast- en kurkcellen. Naar binnen toe legt het houtcellen aan. Bastcellen zorgen voor het vervoer van suikers en andere organische stoffen. De jonge houtvaten zorgen voor het vervoer van water en mineralen vanuit de wortels in de richting van de bladeren.

Terug naar de theelepel fijngesneden wilgenschors. Als je 150 ml kokend water daarover schenkt en dat 20 minuten laat trekken, heb je een betere oplossing om van de wilg te genieten, tenminste als je het drinkt. Je moet dit niet doen als je een gevoelige maag hebt.

Uiteraard kun je een wilg in je eigen tuin planten. Dat gaat heel gemakkelijk. De wilg wordt geknot. Een in de grond gestoken wilgenstaak slaat snel aan. Op en in de knot kan wel regenwater blijven staan. Dat water zorgt voor rotting. Je krijgt een humuslaagje en daar kunnen andere planten dankbaar gebruik van maken door daar te gaan groeien.

Het kan ook zijn dat de kern van de stam langzaam rot wordt. Dan kun je op een bepaald moment even binnen kijken in de stam. Zolang het cambium nog intact blijft, kan de sapstroom van boven naar beneden en van beneden naar boven zijn gangetje blijven gaan.

De wilg verspreidt het stuifmeel met behulp van wind. We noemen dat een windbloeiër. Windbloeiërs bloeien voor of tijdens het ontluiken van bladeren, waardoor de bladeren de verspreiding van stuifmeel niet verhinderen. De bloem is onopvallend en zit in katjes bijeen. Overigens heeft de bloem (katje) wel nectar.

"de wilg geeft onderdak en voedsel aan een scala aan dieren: insecten, vogels, muizen, padden en salamanders"

OP ZOEK NAAR EEN PARTNER

Ook nachtvlinders moeten uiteindelijk op zoek naar een partner.

Niet om samen te wonen of uit eten te gaan, maar om te zorgen voor het broodnodige nageslacht. In het donker is het niet makkelijk, zo niet onmogelijk om op zicht een partner te vinden. Er zijn geen datingbureaus in het dierenrijk, dus zijn er tijdens de evolutie andere methoden ontstaan.

Dit mannetje van de hermelijnvlinder (*Cerura vinula*) heeft grote en fijn geveerde antennes, net als veel andere mannelijke nachtvlinders. Omdat deze soort, evenals andere leden van de tandvlinderfamilie (*Notodontidae*) als volwassen dier geen voedsel meer kunnen eten, worden de antennes vooral gebruikt om een partner te vinden. De antennes zijn uitgerust met

zeer gevoelige chemische receptoren, waarmee geurstoffen (feromonen) van het vrouwtje worden waargenomen, soms op vele honderden meters afstand. De vrouwelijke nachtvlinders scheiden de feromonen af uit klieren in het achterlijf.

De Franse entomoloog Fabre (1823-1915) ontdekte hoe mannetjes en vrouwtjes van nachtvlinders elkaar vonden. Hij plaatste een glazen stolp over een vrouwtje en liet mannetjes buiten de stolp los. Die reageerden niet op het vrouwtje, terwijl ze haar wel konden zien. De mannetjes reageerden wel op een doos, waar eerder de vrouwtjesvlinder zat.

Zelf heb ik rond mijn 14de rupsen opgekweekt, waaronder de rups van

de witvlakvlinder. Uit de pop kwam het vleugelloze vrouwtje. Op de kooi, die buiten stond streken na enige tijd enkele gevleugelde mannetjes neer op het gaas.

Geur en goede antennes brengen zelfs in het donker geliefden bij elkaar.

Ruud Maarschall

Natuurgidsenopleiding IVN Noord Kennemerland (IVNNKL)

Henk Groenewegen

Bent u voor de afwisseling een keer achterin Blad begonnen met lezen, dan heeft u gezien dat de afdeling IVN-NKL een fors aantal nieuwe leden heeft ingeschreven. Dat is niet omdat zoveel meer mensen in het afgelopen jaar de natuur hebben ontdekt (wat ook het geval lijkt te zijn), maar omdat eind februari een nieuwe natuurgidsenopleiding (NGO) is begonnen. De voorbereidingen van de NGO zijn al vroeg in 2020 gestart, maar vanwege de coronapandemie hebben we ongeveer anderhalf jaar vertraging opgelopen. In het aanmeldingsproces hebben we dan ook heel wat hobbels moeten nemen. In anderhalf jaar kan er veel veranderen in de persoonlijke omstandigheden waardoor oorspronkelijk ingeschreven kandidaten alsnog afhaakten. Ook de voorzorgen die we hebben moeten nemen in het kader van 'corona' om de opleiding op een voor ieder veilige manier te starten heeft een aantal kandidaten doen afhaken. Maar intussen zijn 28 enthousiaste cursisten aan de slag gegaan in de opleiding. In eerste instantie met het zoeken van een onderzoeksgebiedje dat ze het komende jaar gedurende alle seizoenen zullen bezoeken en onderzoeken en daar een mini-excursie zullen organiseren. Verder leest het

programma als een basiscursus 'Veldbiologie Plus'. Er is veel aandacht voor planten en bloemen, bodem, water en lucht, gewervelde en ongewervelde diersoorten en de interacties daartussen in ecosystemen. De 'Plus' staat voor de aandacht die er in het programma is voor duurzaamheid en klimaatverandering en -adaptatie. En bovenal voor het observeren en aanleren van de gidsvaardigheden. Er is veel aandacht voor de praktijk en de cursisten volgen meerdere stages bij de werkgroepen van IVN-NKL. We hopen dat alle 28 cursisten in oktober 2023 de eindstreep halen met de afronding en presentatie van een eindproject dat mogelijk een nieuwe activiteit binnen de afdeling kan worden.

Aan het begeleidingsteam (Elbert Veel, Ger Augustus, Henk Groenewegen, Klaas Jan Koedijk, Marja Apeldoorn, Marjo Janssen en Yvonne Stokman), dat voor een belangrijk deel ook de inhoudelijke lessen en excursies verzorgt, de schone taak om de cursisten naar het certificaat Natuurgids te leiden.

beleef de natuur!

AGENDA

Woensdag 23 maart: Algemene ledenvergadering KNNV Alkmaar-Den Helder

Wijkcentrum Overdie,
Van Maerlantstraat 8 -10, 1813 BH Alkmaar,
aanvang 19.30 uur.

Na de pauze korte lezing door Joop de Wit:

Voorjaar in de Schoorlse duinen

De natuur ontwaakt na de winter: insecten laten zich weer zien op de bloemen van voorjaarsplanten en de vroeg bloeiende struiken en bomen. De mannelijke zandhagedissen gaan achter de vrouwtjes aan én beide jagen op de net verschijnende insecten. De eerste vlinders komen weer te voorschijn, zo ook een aantal bijzondere plantensoorten zoals de beide soorten wintergroen en de zeldzame poppenorchis. Bovendien staat de heide weer in bloei (en dat in april!).

Het is LENTE in de Schoorlse duinen.

Tenslotte maken we een uitstapje naar het Geestmerambacht voor een aantal prachtige voorjaarspaddenstoelen.

Joop is lid van de woensdaggroep van onze afdeling en is in het seizoen, gewapend met het fototoestel, bijna dagelijks in de Schoorlse duinen aan te treffen.

LEZEX

LEZEX staat voor lezingen en excursies:

Lezingen: op woensdagen, aanvang 20.00 uur, in Wijkcentrum Overdie, Van Maerlantstraat 8 – 10, 1813 BH Alkmaar, 072-5402499.

Coördinatie:

Tineke Broersen: info@regioalkmaar.knnv.nl
Evert Maarschall: epmaarschall@gmail.com

ACTIVITEITEN DEN HELDER

Coördinator Tineke Broersen info@regioalkmaar.knnv.nl
De lezingen vinden plaats in bezoekerscentrum "De Helderse Vallei". Adres: De Helderse Vallei 9-11, 1783 DA Den Helder. Aanvang 13:30 u., tenzij anders vermeld

VWG ALKMAAR

Zie www.vwg-alkmaar.nl/agenda voor het laatste nieuws.

STRANDWERKGROEP KNNV AFD. ALKMAAR-DEN HELDER

Tenzij anders vermeld: aanmelden bij Wilbert Kerkhof, 06-16642993, kerkhofo1@hetnet.nl en verzamelen op het parkeerterrein aan de zuidkant van station Alkmaar-Noord. Deelnemers die mee willen rijden kunnen zich aanmelden bij W. Kerkhof.

Excursies Strandwerkgroep

20 maart

Den Helder 13.00 -15.00 u., bij Nogal Wiedus. Vertrek 12.00 u. Station Alkmaar Noord

3 april

IJmuiden 12.00 – 14.00, vertrek 11.30 u. Station Alkmaar Noord

22 mei

Zeeland – Brouwersdam, dagexcursie, vertrek 9.00 u. Station Alkmaar Noord

?? juni

Nog niet bekend.

(zie website www.alkmaar-denhelder.knnv.nl)

PADDENSTOELENWERKGROEP

Coördinator Martijn Oud

Alle excursies vertrekken in principe om 10.30 uur, tenzij anders is vermeld, en eindigen om ongeveer 16.00 uur, afhankelijk van het enthousiasme en de hoeveelheid paddenstoelen. Als bij excursies 'OPBELEXCURSIE!' staat, wil dat zeggen dat deelnemers de excursieleider de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen i.v.m. vervoer. Tel. 06-29299052. Onder slechte omstandigheden kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaatsvinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

PLANTENWERKGROEP

Begin mei starten de excursies van de Plantenwerkgroep weer op de dinsdagavonden. Wil je een keer mee, meld je dan aan bij Pieter Korstanje: f2hheipie@hetnet.nl.

MOSSENWERKGROEP

In het winterhalfjaar is de Mossenwerkgroep actief. Regelmatig zijn er excursies. Deze worden een paar weken van tevoren aangekondigd op de website. Meer informatie bij Pieter Korstanje: f2hheipie@hetnet.nl.

Zaterdag 23 april.
Excursie op zoek naar de voorjaarspaddenstoelen van het Geestmerambacht.

Soorten zoals het vingerhoedje en de grote aderbekerszwam worden gegarandeerd! Verzamelen om 10.30 uur bij de ingang van de Koedijkerkant van het Geestmerambacht (ingang Vlasgat) tel: 06-29299052

Voor eventueel latere excursies: zie www.alkmaar-denhelder.knnv.nl

MAANDELIJKSE IVN-WANDEL-EXCURSIES EN OVERIGE ACTIVITEITEN

Zie ook:

<https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/maandelijkse-wandelingen#wandelingenmenu>

Eerste zondag van de maand

- ❖ Wandeling Egmond aan Zee (van april t/m september): start bij het zwembad om 10.00 uur.
Info: **Hanneke Dam**, 072-5337601, *PWN-duinkaart* nodig.
- ❖ Wandeling Egmond aan de Hoef (oktober t/m maart): start bij Nachtegalenlaantje/Jachthuis om 11.00 uur.
Info: **Ruud de Raadt**. *PWN-duinkaart* nodig.
- ❖ Natuur- en cultuurwandeling Bergen aan Zee. Februari t/m april en september t/m november. Start om 14.00 uur bij het IVN Parnassia-gebouwtje in Bergen aan Zee.
Info en aanmelden: **Hans Stapel** 06-83581423 of hans.stapel@quicknet.nl

Tweede zondag van de maand

- ❖ Wandeling Schaapskooi Bergen, start om 10.15 bij de parkeerplaats Uilenvangerweg.
Info: **Jos Bos** 06-15 06 52 49
- ❖ Wandeling Alkmaar door de Egmonderhout (De Hoef) start om 10.00 uur bij ingang Honkpad.
Info: **John Scheepe** 06-45744777.

Derde zondag van de maand

- ❖ Wandeling Heilooërbos, start vanaf de Kattenberg aan de Kennemerstraatweg om 10.00 uur.
info: **Melvin Gischler**, 06-1726 8056

- ❖ Kornet/juttocht Bergen aan Zee (zomer: kornet trekken, winter: juttocht): start bij IVN-natuurcentrum Parnassia om 10.00 uur.
Info: **Johan Eilering** 06-57880486.

Vierde zondag van de maand

- ❖ Wandeling Alkmaar door de Rekerhout, start bij de kinderboerderij, Krielenzand 5, in de Rekerhout om 10.00 uur.
Info: **Paul Bannink**. peni.bannink@gmail.com
06-14171864

Laatste woensdag van de maand

- ❖ Avondwandeling Egmond Binnen, De Westert en De Bleek, van april t/m augustus, van 19.00 – 21.00 uur.
Info en aanmelden: **Cocky van Engen** 072-5334948.

Eerste woensdag van de maand (mei t/m augustus)

- ❖ Natuur- en cultuurwandeling Bergen aan Zee - avondwandeling. Start om 19.30 uur bij IVN Parnassia-gebouwtje in Bergen aan Zee
Info en aanmelden: **Hans Stapel** 06-83581423 of hans.stapel@quicknet.nl

is verstandig om vanwege de Coronamaatregelen vooraf te informeren of de excursie/activiteit zal doorgaan

Foto: paddenstoelen okt2018 Groet Martijn Oud

KNNV-IVN Dinsdag – en Woensdaggroep

Deze programma's staan ook in de Bladluis en op de website; houd de laatste in de gaten i.v.m. eventuele aanpassingen: www.knnv.nl/alkmaar

Informatie:

Coördinator Dinsdaggroep: Jannie Nijman, j.nijman66@upcmail.nl, 072-5615605; tijdens excursies 06-12586146.

Een * betekent: gaag van tevoren aanmelden of je komt.

Coördinator Woensdaggroep: Marian van der Laan, mavdlaan@gmail.com, 072-5095345; tijdens excursies 06-42586995.

Aanvang excursies 13.30 uur, tenzij anders vermeld, einde ± 16.30 uur.

Excursieprogramma Dinsdaggroep april t/m juni 2022

01/03	Wieringen, De Haukes, De Haukus 1778 KL Westerland en dan naar de haven rijden	10/5	Alkmaar, Geestmerambacht, ingang Vlasgat
08/03	Bergen, start duinen vanaf ingang Woudweg	17/5	Schellinkhout, ten zuiden van het dorp is rechts een parkeerplaats Rondje om "De Nek". Vogels kijken
15/03	Bergen, start parkeerplaats Uilenvangersweg	24/5	Bergen aan Zee, met Natasja Nachbar naar o.a. het "rozenkransje". Start vanaf het Zee- aquarium aldaar
22/03	Bergen aan Zee, start Zeehuis, naar de Kerf	31/5	Bergen, Duinvermaak Breelaan 132, 186 GH aldaar Met Harm Niesen op zoek naar libellen
29/03	St. Maartenszee, start vanaf de parkeerplaats achter de Goudvis	07/6	Mariëndal, vanaf Duinoord, Jan Verfailleweg 622 BW, Den Helder
05/4	Hargen aan Zee, de parkeerplaats aldaar	14/6	Ijmuiden, Kennemermeertje, start vanaf de parkeerplaats. Met Theo Baas kijken naar gras- en zeggesoorten
12/4	Bergen, Herenweg 95, 1861 PD Bergen. Start ingang Woudweg	21/6	Wijk aan Zee, start Beelden van Staal, parkeerplaats na het centrum richting noordpier. Flora wandeling
19/4	Camperduin, parkeerplaats t/o "De Putten". Vogels kijken	28/6	Botanische tuinen Utrecht, Budapestlaan 17, 3584 CD Utrecht, 11.00 uur. Verder informatie t.z.t. Groepskortingen en reis
26/4	Eilandspolder, Kerkermeertje. N244 afslag West Grafdijk, Dwarsweg 1, 1484 PB Grafdijk. Laarzen mee – Uilenbosje en verder		
03/5	Egmond-Binnen, ingang Diederik, o.a. nachtegale horen		

De excursies van de Woensdaggroep worden vanaf juli 2020 per week vastgesteld. Informatie komt via de mail en is te vinden op de website bij Woensdaggroep.

Zodra er weer een programma voor langere tijd te maken is, wordt dat gedaan.

Meer info en aanmelden voor mail: Marian van der Laan, mavdlaan@gmail.com

KNNV Werkgroepen	coördinatoren
Planten	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
Mossen	Pieter Korstanje 072-5622278 f2hheipie@hetnet.nl
IJsvogel	Rutger Polder 06 23181433 1815jk232@hetnet.nl
Dinsdag	Jannie Nijman 072-5615605 j.nijman66@upcmail.nl
Woensdag	Marian van der Laan 072-5095345 mavdlaan@gmail.com
Strand	Wilbert Kerkhof 06-16642993 kerkhof01@hetnet.nl
Paddenstoelen	Martijn Oud 06-29299052 mnaj.oud@ziggo.nl

IVN Werkgroepen	contactpersonen
Redactie Blad	Ger Augustus 06-40940692
Heemtuin Parnassia	Ton Schellevis 06-53788796
PR + website	Ton Schellevis 06-53788796
Strandwerkgroep	Johan Eilering 06-57880486
Natuurwerkgroep Dijk en Waard	Emerens Hoogland 06-20232206
Mussenwerk	Thea Scheepe 06-36201344
Natuurkoffer voor ouderen	Thea Scheepe 06-36201344
Wandelingen Westert en de Bleek	Cocky van Engen 072-5334948
Wandelingen Egmonderhout	John Scheepe 06-45744777
Wandelingen Heiloo	Melvin Gischler 06-1726 8056
Wandelingen Wimmenum (uitgezonderd de Bleek)	Ruud de Raadt 06-22236823
Wandelingen Rekerhout	Paul Bannink 06-14171864
Wandelingen Hortus Alkmaar	Truus Ettema 072-5642502
Scholenwerkgroep	Floor van Splunder 072-5899713
Vleermuizenwerkgroep	Lineke Barendregt 072-5111660
Natuur/cultuurwandeling Bergen aan Zee	Hans Stapel 06-83581423
Werkgroep IVN APP routes	Piet Singer 06-51271382
Educatiewerkgroep	Joop Bons 06-51850188
Natuurgidsenopleiding	Marja Apeldoorn 06-30820225
Kruidentuin Rekerhout	Klaas Jan Koedijk 06-20245053

VAN HARTE WELKOM BIJ IVNNKL

Veronique Asselman	Robert Lakeman
Frank Elzas	Ton Leeuwrik
Juan Garcia	Frans Mencke
Nina van Gelderen	Marina Muste
Foppe de Haan	Bianca Niers
Ina Hemmer	Leslie van der Ploeg
Theuntje de Jong	Kayleigh Ranzijn
Jolanda Kamper	Irene Ruijter
Gerard Kohler	Ger Sondervan
Esther Kooistra	Saskia de Vocht
Eva Krap	Danielle de Waal

Wij hopen dat u zich snel thuis zult voelen bij onze vereniging.

 Het bestuur

KNNV VERWELKOMT

Loes de Geus	
Marinka van Puijenbroek	
Klaas-Dirk Slot	
Bob Petra	
Marianne v.d. Starre-Snijders	
Ans Roos	

 Ruud Maarschall

Colofon

ISSN 2210-416X

Redactie

Ger Augustus

Marjolein Boersma

Evert Maarschall

René Glas (beeldredacteur)

Keat Kho: vormgeving en productie

Printwerk: DrukwerkMax

Alkmaar-Den Helder

De KNNV afd. Alkmaar – Den Helder is een vereniging met meer dan 300 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen.

Ze richt zich al 100 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming.

De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met meer dan 50 afdelingen.

Bestuur KNNV:

Ruud Maarschall (voorzitter), 06-53456344; voorzitter@regioalkmaar.knnv.nl

Jeanette den Herder (secretaris), tel. 06-13126318; secretaris@regioalkmaar.knnv.nl

Herman van Kampen (penningmeester), 06-37703693;

penningmeester@regioalkmaar.knnv.nl

Pieter Korstanje (veldbiologisch secretaris), 072-5622278; vbs@regioalkmaar.knnv.nl

Evert Maarschall (algemeen lid van het bestuur), 06-55321209,

epmaarschall@gmail.com

Ledenadministratie: Marjolein Boersma 06-51418651 Eikenlaan 21, 1861 GV, Bergen;

ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl

Beëindiging van het lidmaatschap voor het komende jaar dient te geschieden vóór 1 november van het lopende jaar.

Website KNNV: <https://alkmaar-denhelder.knnv.nl>

Contributie: € 33,00 (leden); € 13,00 (huisgenoten); € 18,00 (jeugdleden)

Bankrekening: NL55 INGB 0000 5194 35 t.n.v. KNNV afd. Alkmaar

Oprichtingsdatum: 19 april 1918; KvK: 37125280

Noord-Kennemerland

IVN Natuureducatie is een landelijke vereniging met 170 lokale afdelingen, ruim 25.000 vrijwilligers en een centrale professionele organisatie die de lokale afdelingen ondersteunt bij hun activiteiten. IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is.

IVN Noord-Kennemerland is een afdeling met meer dan 300 leden en zo'n 110 natuurgidsen. De afdeling organiseert natuurlessen voor scholen en voor ouderen (natuurkoffer), excursies (aan het strand, in de duinen, het achterland en stadsparken), wandelingen, exposities, thematische groencursussen en een natuurgidsenopleiding. Door deze laagdrempelige activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur en kunnen zij die natuur beleven.

Bestuur IVNNKL:

Henk Groenewegen (voorzitter) 06-23575780, voorzitter@ivnnkl.nl

Walter Swagemakers (secretaris) 06-23412447, secretaris@ivnnkl.nl

Willem Bastiaanse (penningmeester) 06-46101532, penningmeester@ivnnkl.nl

Allet Geertman (algemeen lid) 06-44149244, allet.ivn@gmail.com

Vacature algemeen lid

Website IVN Noord-Kennemerland: www.ivn.nl/nkl

Contributie: leden €24,- huisgenoten €12,- donateurs €17,-

Rekening ING: NL29INGB 0001 6674 13 (IBAN)

t.n.v. IVN afdeling Noord-Kennemerland

Oprichtingsdatum: 17 mei 1968; KvK: 40635172

Blad verschijnt 4 maal per jaar en is een uitgave van
KNNV afdeling Alkmaar – Den Helder
en IVN Noord-Kennemerland
Vijftiende jaargang, nummer 68
Indien onbestelbaar, gaarne retour aan:
Eikenlaan 21
1861 GV Bergen

Port Betaald

